

både sprogligt og indholdsmæssigt afspejle det samfund, som den er forfatning for. Den forrige grundlov nåede kun at blive 33 år gammel, inden den blev afløst af 1953-grundloven. Der blev vedtaget en grundlov i 1915, som indebar ganske betydelige ændringer, bl.a. med indførelse af kvindernes stemmeret og folkeafstemninger ved grundlovsændringer. Denne grundlov trådte i kraft i 1918. I 1920 kom der en ny grundlov, som betød ændringer på nogle få, men heller ikke uvæsentlige punkter. Allerede i 1939 blev der gjort forsøg på at ændre grundloven. Men da det ikke lykkedes at opnå en tilslutning på 45 pct. af vælgerne, som der dengang krævedes ved folkeafstemninger om grundlovsændringer, blev grundloven ikke ændret. Når grundloven derfor nu har rundet de 40 år, er det ikke unaturligt, at der er behov for ændringer. Endelig er det også rimeligt at se på hele opbygningen af grundloven, som i dag stort set svarer til 1849-grundloven, der naturligt nok bar præg af, at det dengang var kongemagten, der afgav magt til folkets repræsentanter. Det centrale i dag må være, at der er en række fundamentale menneskerettigheder, som ikke kan fraviges, og at folket ellers har delegeret magten på en række områder til dets repræsentanter. Dette må naturligt afspejles i den måde, grundloven er opbygget på.

Hvis vi ønsker en ny grundlov vedtaget om nogle år, er det ikke for tidligt at få nedsat en grundlovskommission. Det er i den forbindelse værd at erindre, at den grundlovskommission, hvis arbejde resulterede i 1953-grundloven, blev nedsat i 1946. 7 år tog det. Det var lang tid, bl.a. når man tager i betragtning, at man havde forarbejdet fra 1939-grundloven. Når det tog så lang tid, hang det også sammen med, at grundlovskommissionen i et vist omfang blev brugt til at lukke munden på folk, og at kommissionen i lange perioder reelt ikke arbejdede.

En grundlov skal både afspejle de økonomiske, sociale og politiske forhold på det tidspunkt, hvor grundloven udformes, og angive, hvordan man ønsker, at de økonomiske, sociale og politiske forhold skal være, med andre ord både hvordan samfundet ser ud, og hvordan man ønsker samfundet skal udvikle sig.

1953-grundloven afspejlede, at Danmark var (og er) et kapitalistisk samfund, der ideologisk bygger på den økonomiske liberalisme med visse træk af socialliberalisme og på det politisk liberale demokrati. Men en række paragraffer i grundloven er også levn fra fortiden, idet 1953-grundloven i mange henseender blot byggede videre på tidligere grundlove.

Dertil kommer, at mange paragraffer i grundloven afspejler, at 1953-grundloven var udtryk for et kom-

promis, ikke altid med lige heldig hånd rent lovteknisk.

Visse paragraffer afspejler den økonomiske liberalisme, andre paragraffer i højere grad socialliberalisme. Visse paragraffer afspejler en socialdemokratisk tænkning. Andre paragraffer viser, at Venstre og De Konservative skulle have deres pris for at gå med til Landstingets afskaffelse.

En ny grundlov i dag – eller om nogle år – vil både afspejle de aktuelle økonomiske, sociale og politiske forhold og angive de retninger, efter hvilke flertallet ønsker, at samfundet skal udvikle sig.

Samtidig bør en ny grundlov renses for det, som alene er et levn fra fortiden, og som ingen relevans har i dag.

En ny grundlov vil naturligvis være udtryk for et kompromis. Det gælder ikke mindst, når vi ved, at grundlovsændringer i Danmark ifølge den eksisterende grundlov kræver en vælgertilslutning på mindst 40 pct. af folketingsvælgerne.

Grundloven er i flere henseender blevet utidssvarende.

Der er f.eks. adskillige bestemmelser i grundloven, der i dag forekommer som levn fra fortiden, og som det derfor kan være vanskeligt at forstå meningen med.

Det er et levn fra fortiden, når der i grundloven adskillige steder står kongen, hvor det entydigt betyder regeringen. Det gælder f.eks., når der i grundlovens § 3 står: »Den udøvende magt er hos kongen«. Det samme er tilfældet, når der i § 19 står: »Kongen handler på rigets vegne i mellemfolkelige anliggender«, dette uanset at der i §§ 12 og 13 er begrænsninger og præciseringer i, hvad der er kongens beføjelser.

På samme måde forekommer omtalen af kongens rolle i statsrådet heller ikke tidssvarende, f.eks. når der i § 17, stk. 1, står: »Ministrene i forening udgør statsrådet, hvori tronfølgeren, når han er myndig, tager sæde. Kongen fører forsædet . . .«, og i stk. 2: »I statsrådet forhandles alle love og vigtige regeringsforanstaltninger.«

Utidssvarende er også den detaljeringsgrad, der anvendes ved omtalen af statsrådet. Det gælder ikke mindst, når de almindelige regeringsmøder ikke omtales. Det svarer ikke til virkelighedens beslutningsform og magtforhold.

Levn fra fortiden er også bestemmelserne i grundloven om, at straf og understøttelse kan medføre tab af valgret, jf. § 29, stk. 1, hvor der står: »Valgret til folketinget har enhver, som har dansk indfødsret, fast bopæl i riget og har opnået den i stk. 2 omhandlede valgetsalder, medmindre vedkommende er umyn-